

Marko Babić

ŠTO I KAKO SE PRINOSI NA MISI?

193

Služba Božja 2105.

Ovih smo dana za vrijeme prvih pričesti i slavljenja sakramenta krizme imali prigodu gledati, a možda i organizirati, pripremanje i "prinos" darova na tim svečanim misnim slavljinama. Mnogima je to bila ugodna izmjena i osvježanje u nizu svakodnevnih misnih slavlja na kojima se za vrijeme pripreme i prinosa darova samo sluša višeglasno pjevanje crkvenog zbora i gleda sakupljanje milostinje. Nakon jednoga svečanog bogoslužja potvrde koje je bilo veoma brižno i dosta skladno pripremljeno i ostvareno, čestitao sam organizatoru ali i iznio neke primjedbe na način odlaganja darova na oltar. Tom prigodom mi je jedna katehistica postavila pitanje o redosljedu darova koji se prinosi. "Znam da se najprije prinosi križ, potom Biblija pa svijeća. A što ide za tim i kojim redosljedom?"

To je bila prigoda za poduži razgovor o prinosu na misnom bogoslužju, o simboličkim i stvarnim darovima koji se donose k oltaru i o mjestu odlaganja nakon što su predani predvoditelju misnog slavlja. Smatram da će nekoliko misli o tome dobro doći svim čitateljima našega liturgijsko-pastoralnog časopisa kao poticaj za razmišljanje i putokaz za ostvarivanje.

NOMEN OMEN: PRIPRAVA ILI PRINOŠENJE?

U nazivu se redovito skriva značenje koje se pridaje imenovanomu. Za početak misnog bogoslužja nakon završetka bogoslužja Riječi, nazivlje nije u potpunosti usklađeno. Ne samo u hrvatskom prijevodu nego i u latinskom izvorniku. Ukratko rečeno, kolebanje nastaje zbog različita poimanja objekta žrtvenog

prinošenja Bogu. Pravi je, naime, žrtveni prinos Bogu Kristova žrtva jednom zauvijek prinesena na križu a otajstveno se obnavlja u misnom bogoslužju. Darove kruha i vina "pripremamo" da bi snagom Duha Svetoga postali Tijelo i Krv Kristova. Teolozi ipak upozoravaju da se ne radi samo o "pripremanju" kruha i vina kako bi mogli postati znak Kristove nazočnosti poslije pretvorbe nego je to istovremeno i sakramentalni znak sadašnjega prinosa vjernika, Crkve Bogu.¹ To je znak spremnosti vjernika prihvatiti volju Božju i podložiti se njegovim naumima i sjediniti to s Kristovim predanjem u jedinstveno otajstveno Tijelo Kristovo, glava i udovi.

Kod nas je još uvijek ustaljen naziv za ovaj dio mise prikazanje, a radnju uz ophod kod priprave darova zovemo "prinos darova". Obnovljena "Opća uredba misala" (dalje: OUM, br.73-76) za ovaj dio mise stavlja naslov: *Priprava darova* (Praeparatio donorum), ali se za kruh i vino koristi i naziv *prinosi* (oblationes). Uz kruh i vino spominju se *novac i drugi darovi* (pecunia et alia dona) *što ih vjernici donesu ili u crkvi skupe za potrebe siromaha ili Crkve te se stave na prikladno mjesto, ali ne na euharistijski stol (extra mensam eucharisticam)*, (OUM br.73).

Iz navedenoga je jasno da su prvenstveni i bitni darovi koji se prikazuju za žrtvu kruh i vino što će postati Tijelo i Krv Kristova za pričest sudionika, a ostali darovi se pripremaju i donose k oltaru kao konkretan znak sudjelovanja vjernika u ljubavi Krista svoje glave koja se prelijeva iz njegove žrtve na konkretan život. To se ovdje ostvaruje konkretnim pomaganjem siromaha i doprinosom za održavanje mjesne Crkve. Naziv *prikazanje* ne odgovara ovom dijelu mise jer se stvarno prikazanje Bogu događa u euharistijskoj molitvi (kanonu), ali ni *priprava darova* nije najsretnije niti najiscrpnije rješenje. Stvarno se pripravlja oltar, a o darovima smo već rekli.

¹ Opširnije o toj problematici usp: GHERARDINI B., «Offrire o presentare? Breve nota di filologia liturgica», u: *Divinitas*, 24 (1970.), str. 347-351; MARSILI S., «Per una teologia della celebrazione eucaristica», u: *Presenza pastorale*, 40 (1970.), str. 83-84; BAŠIĆ P., *Slaviti euharistiju po Misalu Pavla Šestoga*, Zagreb, 1992., str. 53-61.

KOJI SU DAROVI PRIKLADNI?

Spomenuta rasprava s početka ovoga prikaza i skoro općenito raširena praksa "prinosna darova" u svečanijim zgodama pokazuje da organizatori takvoga bogoslužja, nastojeći "osvježiti" misno slavlje nečim novim i ujedno uključiti više sudionika u njegovo ostvarivanje, pripremaju više simboličkih darova kojih donošenje k oltaru poprate prigodnim tekstovima nerijetko sumnjiva književnog i teološkog sadržaja.

Svi su ti darovi redovito simbolika simbolike: križ, Biblija, svijeća, cvijeće, zemlja, sol... Veoma rijetko su to kruh i vino za misno slavlje. Jednom sam prigodom sudjelovao u svečanom misnom slavlju u glasovitom marijanskom svetištu zajedno sa više biskupa, stotinjak svećenika i desetak tisuća vjernika. Sve je bilo detaljno pripremljeno kako i dolikuje jednom takvom velikom skupu naroda Božjega. Misno slavlje je izravno prenosila televizija. Na početku je bio svečani ulazak koncelebranata, poslužnika i grupe vjernika koja je u svečanim narodnim nošnjama nosila darove što će se na misi "prikazati": križ, Biblija, make-ta broda, narodna nošnja, zemlja, sol... Još za vrijeme trajanja ulaznog ophoda komentator je naširoko i veoma zanosno isticao svaki pojedini dar i ime onoga koji je taj dar nosio i njegova pratitelja. Sve je to, ali još naglašenije ponovljeno kad je za to došao trenutak u misnom slavlju. A kruh i vino za isto to slavlje su stidljivo premješteni sa pokrajnog stolića bez ikakva komentara što je sugeriralo da se radi o nečem sporednom u odnosu na navedene darove. Takve stvari se ne smiju događati, osobito ne na svečanim misama koje bi trebale biti uzor "običnim" župnicima i katehetama.

Opća uredba misala izričito navodi *kruh i vino* kao glavne darove koji se donose i postavljaju na oltar. Uz njih se spominju i općenito *novac i drugi darovi* s precizno određenom nakanom i mjestom odlaganja: *za potrebe siromaha ili Crkve a stavljaju se na prikladno mjesto ali ne na oltar* (br. 73). Očito je nakana da *novac i drugi darovi* budu konkretni a ne da se samo "prikažu" i vrate vlasnicima. Među svim nabrojenim darovima sakupljeni novčani prinosi, milostinja, najbliže su onome što bi ti darovi trebali biti. A na to se veoma često čuju brojne kritike, dok se simboličnim darovima zemlje, soli, Biblije i križa upućuju pohvale kao zanimljivom osvježanju i obogaćenju misnog bogoslužja.

Konkretno i sažeto rečeno, plediram za stvarne darove koji će se pokloniti predvoditelju slavlja ili crkvi u kojoj se odvija bogoslužje da bi se taj upotrijebio za pomoć potrebnima, za izgradnju ili održavanje liturgijskog prostora ili za uspomenu na određeni događaj. Nikako da bude simbolika samo radi simbolike. Biskupu se može za vrijeme dijeljenja sakramenta potvrde pokloniti cvijeće, dio liturgijske odjeće ili neki znakoviti predmet njegove službe, umjetnička slika, prikladan pano sa slikama i potpisima krizmanika, karakteristični plodovi dotičnog kraja i slično. Sve je to simboličan dar ali je zaista dar, a ne samo simbolika simbolična dara.

Donošenje darova u ophodu ima obilježje uvoda u drugi dio mise kao što su ulazni obredi uvod u prvi dio. Bizantska liturgija taj prvi ulazak na početku naziva "mali" a donošenje darova "veliki ulazak".²

GDJE ODLOŽITI DAROVE?

I konačno da odgovorimo i na pitanje mjesta odlaganja donesenih darova. To je najmanje dvojbeno u čitavoj problematici povezanoj uz darove na misi. Opća uredba misala u tome je sasvim jasna, ali i sasvim logična: *kruh i vino idu na oltar, svi ostali darovi na prikladno mjesto u blizini oltara.*

Sakupljanje novčanih darova za vrijeme mise svakako treba tako organizirati da završe prije molitve nad darovima. Dobro je da se i oni odlože negdje na vidljivom mjestu u blizini oltara tako da se i na vanjski način pokaže povezanost tih darova s misnom žrtvom. A ujedno se time otklanja iskušenje sakupljačima da u nekom zaklonjenom dijelu sakristije ili zvonika otuđe dio sakupljena novca.

Za sve darove osim kruha (hostija) i vina trebalo bi pripremiti prikladan stolić u blizini oltara na koji bi se ti darovi mogli postaviti prije mise i odložiti nakon donošenja predsjedatelju misnog slavlja.

Sve je to rečeno da "vjernici ne bi prisustvovali tom otajstvu kao tuđinci ili nijemi gledaoci nego da ga kroz obrede i molitve dobro razumiju, te svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetom činu" (SC 48).

² GELINEAU J., «Sakramenat jedinstva», u: *Pastoralna teologija liturgijskih slavlja*, KS, Zagreb 1973., str. 395.